

T.C.
DANI TAY
DAR DAVA DA RELER KURULU
Esas No : 2018/3533
Karar No : 2021/192

TEMYZ EDEN (DAVALI) :

VEKİL :

KARŞI TARAF (DAVACILAR) :

VEKİL :

STEMİN KONUSU : Danıştay Sekizinci Dairesinin 24/04/2018 tarih ve E:2013/11441, K:2018/2317 sayılı kararının temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir.

YARGILAMA SÜRECİ :

Dava konusu istem: Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin "Öğrenci Andı" başlıklı 12. maddesini yürürlükten kaldıran 08/10/2013 tarih ve 28789 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'in 1. maddesinin iptali istenilmektedir.

Daire kararının özeti: Danıştay Sekizinci Dairesinin 24/04/2018 tarih ve E:2013/11441, K:2018/2317 sayılı kararıyla;

Her ne kadar, 26/07/2014 tarih ve 29072 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 95. maddesi ile dava konusu Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin yürürlükten kaldırılması ise de, bu Yönetmelik'te de Öğrenci Andı'na yer verilmemesi olması nedeniyle davacının menfaat ihlalinin ve hukuka aykırılık iddialarının devam ettiğinin kabulü ile işin esasına geçilmiştir,

Anayasa'nın 10., 66. ve 124. maddeleri, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrası, 10. maddesinin 1. fıkrası ve 23. maddesinin 1. fıkrasının (1) numaralı bendi, 27/08/2003 tarih ve 25212 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 5. maddesinin 1. fıkrasının (b) ve (c) bentleri, 6. maddesinin 1. fıkrasının (c) ve (e) bentleri ile 12. maddesinde yer alan kurallar aktararak,

darilemlerin bir sebebe ve gerekçeye dayalı olması hukukun genel ilkelerinden olup, bu ilkenin genel anlamda düzenleme veya ilgilendiren idareyi, uyguladığı ve düzenleme yaptığı alanda, doğrudan ve anlamlı olgular ortaya koymaya ve denetim yapmaya zorlayacağı,

T.C.

DANI TAY

DAR DAVA DA RELER KURULU

Esas No : 2018/3533

Karar No : 2021/192

Di er taraftan, idarelerin i lem tesis ederken Anayasa ve yasalarla çizilen çerçeve içinde takdir hakkına sahip oldukları açık ise de, bu takdir hakkının, serbestçe ve keyfi eilde kullanılanabilecek bir durumu ifade etmeyip, kamu yararı ve hizmet gerekleri açısından hukuka uygun olarak temellendirilmi olgularla desteklenmesi gerekti i,

Anayasa'nın 10. maddesinde yer alan e itlik ilkesinin görünümlelerinden biri olan düzenli idare ilkesi gere i idarenin düzenleme yapma yetkisine sahip oldu u alanlarda, hukuka uygun olan uygulamayı sa lamak adına objektif düzenlemeler yapması ve istikrarlı uygulamalarda bulunması gerekti i,

Bu ba lamda; idarenin yetki sahibi oldu u alanlarda yapacağı düzenlemelerde, haklı bir neden olmadan yerle ik, istikrar kazanımı uygulamalarından ayrılmasının, sahip oldu u serbestiyi düzenli idare ilkesine ve bu ilkenin ba lı oldu u e itlik ilkesine aykırı kullanması anlamına gelece i,

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devletinin; eylem ve i lemleri hukuka uygun olan, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geli tirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini ba lı sayıp yargı denetimine açık olan devlet oldu u, hukuk güvenli inin; normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve i lemlerinde Devlete güven duyabilmesini, idarenin de düzenleyici i lemlerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kıldı i,

Ö renci Andı'nı yürürlükten kaldıran dava konusu Yönetmelik de i ikli inden önceki fiili ve hukuki duruma bakıldı nda, bu konudaki ilk düzenlemenin 10/05/1933 tarih ve 101 sayılı Milli Talim ve Terbiye Heyeti Kararı ile uygulamaya konuldu u, Ö renci Andı'nın uygulanmasını teminen 18/05/1933 tarih ve 1749/42 sayılı Genelge'nin yayımlandı ı, bu Genelge üzerinde 1972, 1997 ve 2012 tarihlerinde de i iklikler yapıldı i,

07/08/1992 tarih ve 21303 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli E itim Bakanlı ı İkö retim Kurumları Yönetmeli i'nin 10. maddesinde, Ö renci Andı'na yer verilerek ilkö retim kurumlarının ilk be sınıfında her gün derslere ba lamadan önce bahçede veya dersanelerde ö renciler tarafından söylenece inin ifade edildi i, bu Yönetmeli i yürürlükten kaldıran ve 27/08/2003 tarih ve 25212 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İkö retim Kurumları Yönetmeli i'nin 12. maddesinde de küçük de i ikliklerle aynı metnin korundu u, dava konusu Yönetmelik de i ikli i ile kaldırılan metin ile tamamen aynı olmamakla birlikte özü itibarıyla benzer nitelikte olan Ö renci Andı'nın uzun yıllardır okullarda uygulandı ı,

Metinde yer alan kavram ve ilkelerin, Anayasa'da anlamını bulan kavram ve ilkeler oldu u gibi Milli E itim sisteminin Kanun ve Yönetmelik'te belirtilen temel amaçlarını ortaya koydu u,

T.C.
DANI TAY
DAR DAVA DA RELER KURULU
Esas No : 2018/3533
Karar No : 2021/192

Olayda; idari istikrar olu turacak biçimde çok uzun zamandır bütün Devlet okullarında ve hatta özel okullarda genç nesillerin anayasal vatandaşlık temelinde aidiyetini güçlendiren, öğrencilerde de her olu umuna katkı sunan ve her sabah derslere başlamadan önce okutulan Öğrenci Andı'nın kaldırılmasının, ancak bu de i ikli i hukuka uygun kılacak bir bilimsel gerekçeye dayanması halinde olanaklı oldu u, aksi tutumun, idarenin sahip oldu u düzenleme yetkisini ve takdir hakkını hukuka uygun kullanmadı ı anlamına gelece i,

Öğrenci Andı'nın kaldırılmasını gerekli kılacak idarece yaptırılmı e itim biliminin gerekleri ve pedagojik formasyon ilkeleri bakımından de erlendirmeler içeren dava dosyasına sunulmu ara tırma, inceleme ve tespit bulunmadı ı, söz konusu Öğrenci Andı'nın okutulmaya başlanmasından itibaren dayana ını te kil eden anayasal ve yasal kurallarda bir de i iklik olmadı ı gibi bu kuralları ekillendiren ve metinde yer alan toplumsal de er yargılarımızın ve ilkelerimizin de i mesinin de mümkün olmadı ı,

Bu durumda, dava konusu de i ikli i hukuki bir zemine oturtacak, idarenin takdir hakkını ve düzenleme yetkisini kamu yararı ve hizmet gerekleri uyarınca kullandı ını ortaya koyacak yeterli bilimsel gerekçenin bulunmadı ı, Türk Devletini ve Milletini ebediyete kadar yaşatacak, çağdaş uygarlı ın ve medeniyetin orta ı ve öncüsü yapacak, toplumun ve ki ilerin refah, huzur ve mutlulu unu sağlayacak yeni nesillerin yeti tirilmesi için milli e itim sistemimizin temel amaçlarını gerçekle tirmesini içeri i itibarıyla sağlamaya yardımcı olabilecek nitelikteki Öğrenci Andı'nın kaldırılmasına ili kin de i ikli in haklı ve hukuksal temellere dayandırılmadı ı anlaşı ldı ından, dava konusu düzenlemede hukuka uygunluk görülmedi i,

Kaldı ki, uygun olmayan hava ko ulları ve fiziki ko ullarda dahi Öğrenci Andı'nın söylenmesine ili kin olarak davalı idarenin savunma dilekçesinde ileri sürdü ü hususların, Öğrenci Andı'nın özüne ili kin olmayıp icra edili ekline ili kin oldu u ve kaldırılmasını gerekli kılacak nitelikte görülmedi i gerekçesiyle,

dava konusu düzenlemenin iptaline karar verilmi tir.

TEMYZ EDEN N DD ALARI : Davalı idare tarafından, alanlarında yetkin pedagoji bilim uzmanlarının de erlendirmeleri kar ısında temyiz istemine konu Daire kararının gerekçesinin bilimsel dayanaktan yoksun oldu u, iptal kararının pedagojik gerekçesinin davranı ı çı yakla ıma dayandı ı, davranı ı çı yakla ımın, bireyin do u tan bo bir levha oldu unu ve ona dı arıdan dikte edilerek davranı kazandırılabilce ini öngördü ü, bir eyin tekrar ettirilerek dikte edilmesi, empoze edilmesi gibi uygulamaların davranı ı çı yakla ıma ait oldu u, Türk Milli E itiminin 2005 yılından itibaren dünyadaki genel e ilimlere uygun olarak yapılandırıcılık adı verilen bir yakla ımı benimsedi i, bu yakla ımın, davranı ı çı yakla ımın hemen hemen tersi oldu u ve öğrencilere kazandırılacak özelliklerin onun aktif hale getirilmesi yoluyla kazandırılabilce ini kabul etti i, onlara empoze edilecek bir içerik yerine, öğrencinin aktif bir e kilde ara tıraca ı ve gerekti inde uygun ya antılar kazanabilece i

T.C.
DANI TAY
DAR DAVA DA RELER KURULU
Esas No : 2018/3533
Karar No : 2021/192

ortamları olu turmanın okulun görevi olarak kabul edildi i, ö rencilerin "çalı kanım" diyerek de il, çalı arak ve çalı kanlı ın ne oldu unu kavrayarak çalı kan olabilece i, yapılandırmacı yakla ımın günümüz e itim biliminin yaygın görü ü oldu u, her sabah ö rencilerin sıraya sokulup tekrarlatılarak onlara birtakım de erlerin kazandırılmaya çalı lmasının hem Türk Milli E itiminin benimsedi i e itim anlayı na hem de dünyada genel kabul gören e itim bilimi yakla ımlarına uygun olmadığı , bu tür davranı odaklı uygulamaların, bireyler için hakiki bir anlam kazandırmaktan ziyade, ritüel haline getirilmi içi bo semboller, otomatiklemiş refleksler olu turmaktan öteye geçemedi i, modern e itimin hedefinin sembol ve ritüellerin peki tirilmesinin ötesinde anlam edinimi ve bu anlamın ya antıyla hayata geçirilerek tutum ve de ere dönü mesini sa lamak oldu u, yapılan de i iklikle toplumumuzun geçirmi oldu u sosyo-kültürel de i imler neticesinde Ö renci Andı'nda yer alan ifadelere dair yanlı anla ımlara sebep olacak yakla ımların önüne geçilmesinin amaçlandı ı, Anayasa'da ve 1739 sayılı Milli E itim Temel Kanunu'nda Türk Milli E itiminin amaç ve ilkelerinin ortaya konuldu u, sadece Ö renci Andı'nın kaldırılmasının bu amaç ve ilkelere aykırılık te kil etmedi i, bilakis e itimin her tür ve kademesinde Atatürk milliyetçili i ve Cumhuriyetin temel niteliklerinin peki tirildi i, idarelerin her zaman kendi görev alanlarıyla ilgili düzenleme yapma yetkisine sahip oldu u, temyiz istemine konu Daire kararında yerindelik denetimi yapıldı ı, Anayasa'nın 125. maddesinde, idari yargı organlarının yerindelik denetimi yapamayacakları hususunun kesin ve net bir ekilde düzenlendi i, dava konusu düzenlemenin Türk Milli E itiminin genel ve özel amacına uygun oldu u, Türk Milli E itiminin amaç ve ilkelerinin sadece Ö renci Andı okutulması yoluyla kazandırılmayaca ı, söz konusu amaç ve ilkelerin ö rencilere hangi yol ve yöntemle kazandırılaca ı konusunda Bakanlıklarının takdir hakkı bulundu u, 26/07/2014 tarih ve 29072 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli E itim Bakanlı ı Okul Öncesi E itim ve İkö retim Kurumları Yönetmeli i'nin 95. maddesi ile dava konusu Milli E itim Bakanlı ı İkö retim Kurumları Yönetmeli i'nin yürürlükten kaldırıldı ı ve davanın konusuz kaldı ı, karar verilmesine yer olmadığı na hükmedilmesi gerekirken, i in esasına girilmek suretiyle karar verilmesinde hukuka uygunluk bulunmadı ı ileri sürülmektedir.

KAR I TARAFIN SAVUNMASI : Davacılar tarafından, Danı tay Sekizinci Dairesince verilen kararın usul ve hukuka uygun bulundu u ve temyiz dilekçesinde öne sürülen nedenlerin, kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte olmadığı belirtilerek temyiz isteminin reddi gerekti i savunulmaktadır.

DANI TAY TETKİK HÂKİM **DÜ ÜNCES :** Temyiz isteminin kabulü ile Daire kararının bozulması gerekti i dü ünülmektedir.

TÜRK M LLET ADINA

Karar veren Danı tay dari Dava Daireleri Kurulunca, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra, dosya tekemmül etti inden davalı idarenin yürütmenin durdurulması istemi hakkında ayrıca bir karar verilmeksizin gere i görü üldü:

NCELEME VE GEREKÇE:

MADD OLAY :

08/10/2013 tarih ve 28789 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli E itim Bakanlı ı İkö retim Kurumları Yönetmeli inde De i iklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'in 1. maddesiyle asıl Yönetmeli in "Ö renci Andı" ba lıklı 12. maddesi yürürlükten kaldırılmı tır. Bunun üzerine temyizen incelenen dava açılmı tır.

LG L MEVZUAT :

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Ba langıç" kısmında, "Türk Vatanı ve Milletinin ebedi varlı nı ve Yüce Türk Devletinin bölünmez bütünlü ünü belirleyen bu Anayasa, Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu, ölümsüz önder ve e siz kahraman Atatürk'ün belirledi i milliyetçilik anlayı ve onun inkılap ve ilkeleri do rultusunda;

Dünya milletleri ailesinin e it haklara sahip erefli bir üyesi olarak, Türkiye Cumhuriyetinin ebedi varlı , refahı, maddi ve manevi mutlulu u ile ça da medeniyet düzeyine ula ma azmi yönünde;

...

Hiçbir faaliyetin Türk milli menfaatlerinin, Türk varlı nın, Devleti ve ülkesiyle bölünmezli i esasının, Türklü ün tarihi ve manevi de erlerinin, Atatürk milliyetçili i, ilke ve inkılapları ve medeniyetçili inin kar ısında korunma göremeyece i ve laiklik ilkesinin gere i olarak kutsal din duygularının, Devlet i lerine ve politikaya kesinlikle kar ıtılmayaca ı;

...

Topluca Türk vatanda larının milli gurur ve iftiharlarda, milli sevinç ve kederlerde, milli varlı a kar ı hak ve ödevlerde, nimet ve külfetlerde ve millet hayatının her türlü tecellisinde ortak oldu u, birbirinin hak ve hürriyetlerine kesin saygı, kar ılıklı içten sevgi ve karde lik duygularıyla ve "Yurtta sulh, cihanda sulh" arzu ve inancı içinde, huzurlu bir hayat talebine hakları bulundu u;

... ",

T.C.

DANI TAY

DAR DAVA DA RELER KURULU

Esas No : 2018/3533

Karar No : 2021/192

"Cumhuriyetin nitelikleri" ba lıklı 2. maddesinde, "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanı ma ve adalet anlayı ı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçili ine ba lı, ba langıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.",

"Devletin bütünlü ü, Resmî dili, bayra ı, milli mar ı ve ba kenti" ba lıklı 3. maddesinin 1. fıkrasında, "Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür...",

"Kanun önünde e itlik" ba lıklı 10. maddesinde, "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi dü ünçe, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde e ittir.

...",

"E itim ve ö renim hakkı ve ödevi" ba lıklı 42. maddesinin 3. fıkrasında, "E itim ve ö retim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları do rultusunda, ça da bilim ve e itim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı e itim ve ö retim yerleri açılmaz.",

"Türk vatanda lı ı" ba lıklı 66. maddesinin 1. fıkrasında, "Türk Devletine vatandaşlık ba ı ile ba lı olan herkes Türktür.",

"Yargı yolu" ba lıklı 125. maddesinin 4. fıkrasında, "Yargı yetkisi, idarî eylem ve i lemlerin hukuka uygunlu unun denetimi ile sınırlı olup, hiçbir surette yerindelik denetimi ekinde kullanılamaz. Yürütme görevinin kanunlarda gösterilen ekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve i lem niteli inde veya takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı verilemez."

hükümleri yer almaktadır.

1739 sayılı Milli E itim Temel Kanunu'nun "Genel amaçlar" ba lıklı 2. maddesinde, "Türk Milli E itiminin genel amacı,Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçili ine ba lı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel de erlerini benimseyen, koruyan ve geli tiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalı an, insan haklarına ve Anayasanın ba langıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine kar ı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranı haline getirmi yurtta lar olarak yeti tirmek;

...

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutlulu unu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini ça da uygarlı ın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir orta ı yapmaktır.",

"Özel amaçlar" ba lıklı 3. maddesinde, "Türk e itim ve ö retim sistemi, bu genel amaçları gerçekle tirecek ekinde düzenlenir ve çe itli derece ve türdeki e itim kurumlarının özel amaçları, genel amaçlara ve a a ıda sıralanan temel ilkelere uygun olarak tespit edilir.",

T.C.
DANI TAY
DAR DAVA DA RELER KURULU
Esas No : 2018/3533
Karar No : 2021/192

"Genellik ve eşitlik" başlıklı 4. maddesinde, "Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet, engellilik ve din ayrımını gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.",

"Atatürk İnkılap ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği" başlıklı 10. maddesinde, "Eğitim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk İnkılap ve İlkeleri ve Anayasada ifadesini bulmuş olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır. Milli ahlak ve milli kültürün bozulup yozlaşmadan madan kendimize has milli ile evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine ve geliştirilmesine önem verilir.

Milli birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak Türk dilinin, eğitimin her kademesinde, özellikleri bozulmadan ve ayrılmadan geliştirilmesine önem verilir; çağdaş eğitim ve bilim dili halinde zenginleşmesine çalışılır ve bu maksatla Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile işbirliği yapılarak Milli Eğitim Bakanlığıınca gereken tedbirler alınır.",

"Amaç ve görevler" başlıklı 23. maddesinde, "İkinci sınıftan itibaren, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

1. Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek;
...",

25. maddesinde, "İkinci sınıftan itibaren; dört yıl süreli ve zorunlu ilköğretim ile dört yıl süreli, zorunlu ve farklı programlar arasında tercihe imkân veren ortaokullar ile imam-hatip ortaokullarından oluşur..."

hükümleri yer almıştır.

İlgili tarihte yürürlükte bulunan **652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname**'nin "Görevler" başlıklı 2. maddesinde, "(1) Millî Eğitim Bakanlığının görevleri şunlardır:

a) Okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki öğrencileri bedenî, zihni, ahlakî, manevî, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştiren ve insan haklarına dayalı toplum yapısının ve küresel düzeyde rekabet gücüne sahip ekonomik sistemin gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlayan eğitim ve öğretim programlarını tasarlamak, uygulamak, güncellemek; öğretmen ve öğrencilerin eğitim ve öğretim hizmetlerini bu çerçevede yürütmek ve denetlemek.

b) Eğitim ve öğretimin her kademesi için ulusal politika ve stratejileri belirlemek, uygulamak, uygulanmasını izlemek ve denetlemek, ortaya çıkan yeni hizmet modellerine göre güncelleyerek geliştirmek.

c) Eğitim sistemini yeniliklere açık, dinamik, ekonomik ve toplumsal gelişimin gereklilikleriyle uyumlu biçimde güncel teknik ve modeller ışığında tasarlamak ve geliştirmek.

..." hükmüne yer verilmiştir.

T.C.

DANI TAY

DAR DAVA DA RELER KURULU

Esas No : 2018/3533

Karar No : 2021/192

Di er taraftan, **2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun** 2. maddesinin 2. fıkrasının i lem tarihinde yürürlükte olan halinde, " dari yargı yetkisi, idari eylem ve i lemlerin hukuka uygunlu unun denetimi ile sınırlıdır. dari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda gösterilen ekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve i lem niteli inde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler." hükmü yer almı tır.

27/08/2003 tarih ve 25212 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Millî E itim Bakanlığı ı İkö retim Kurumları Yönetmeli i'nin "Amaç" ba lıklı 1. maddesinde, "Bu Yönetmeli in amacı, Millî E itim Bakanlığı na ba lı resmî ve özel İkö retim Kurumlarının kurulu , görev ve i leyi i ile ilgili yöntem ve ilkeleri düzenlemektir.",

" İkö retimin Amaçları" ba lıklı 5. maddesinde, "Türk Millî E itiminin amaç ve ilkeleri do rultusunda;

...

b) Ö rencilere, Atatürk ilke ve inkılâplarını benimsetme; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na ve demokrasinin ilkelerine, insan hakları, çocuk hakları ve uluslar arası sözleşmelere uygun olarak haklarını kullanma, ba kalarının haklarına saygı duyma, görevini yapma ve sorumluluk yüklenebilen birey olma bilincini kazandırmak,

c) Ö rencilerin, millî ve evrensel kültür de erlerini tanımalarını, benimsemelerini, geli tirmelerini bu de erlere saygı duymalarını sa lamak,

...

m) Ö rencilere, bilgi yüklemek yerine onlarda zekâyı ve yaratıcı dü ünçeyi ortaya çıkarmak, onlara bilgiye ula manın yöntem ve tekniklerini ö retmek,

n) Ö rencileri bilimsel dü ünme, çalı ma ve ara tırma alı kanlı na yöneltmek,

o) Ö rencilerin, sevgi ve ileti imin destekledi i gerçek ö renme ortamlarında dü ünseel becerilerini kazanmalarına, yaratıcı güçlerini ortaya koymalarına ve kullanmalarına yardımcı olmak,

...

İkö retim kurumlarının amacıdır.",

"Genel İlkeler" ba lıklı 6. maddesinde, " İkö retimde a a ıdaki ilkeler göz önünde bulundurulur:

...

c) İkö retim kurumlarının kurulu ve i leyi i ile her türlü e itim-ö retim programlarının hazırlanması ve uygulanmasında Atatürk ilke ve inkılâplarına uyulur. Evrensel de erler içinde millî kültürün ö renilmesine ve geli tirilmesine önem verilir.

d) İkö retim kurumları; dil, ırk, cinsiyet, felsefî inanç ve din ayrımı gözetilmeksizin herkese açıktır. E itimde hiçbir ki iye, zümre veya sınıfa ayrıcalık tanınmaz.

T.C.
DANI TAY
DAR DAVA DA RELER KURULU
Esas No : 2018/3533
Karar No : 2021/192

e) E itim-ö retim etkinlikleri; ö retim ilkeleri, ö renci düzeyi, çevre özellikleri ve programda belirtilen esaslar dikkate alınarak 5 inci maddedeki amaçları gerçeğe tirecek şekilde düzenlenir ve uygulanır.

...",

"Ö renci Andı" ba lıklı 12. maddesinde, "İkokullarda ö renciler, her gün dersler ba lamadan önce ö retmenlerin gözetiminde topluca a a ıdaki "Ö renci Andı"nı söylerler.

'Türküm, do ruyum, çalı kanım,

İkem; küçüklerimi korumak, büyüklerimi saymak, yurdumu, milletimi özümden çok sevmektir.

Ülküm; yükselmek, ileri gitmektir.

Ey Büyük Atatürk! Açtı ın yolda, gösterdi in hedefe durmadan yürüyece ime ant içerim.

Varlı ım Türk varlı ına arma an olsun.

Ne mutlu Türküm diyene!

Yabancı uyruklu ö rencilerin "Ö renci Andı"nı söyleme zorunlulu u yoktur."

hükümlerine yer verilmi tir.

12/09/2012 tarih ve 28409 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli E itim Bakanlığı ı Ders Kitapları ve E itim Araçları Yönetmeli 'nin "Ders kitaplarının hazırlanması" ba lıklı 8. maddesinde, "(1) Hizmet birimi veya yayınevleri tarafından hazırlanacak ders kitabı, içerik; dil, anlatım ve üslup; ö renme, ö retme, ölçme ve de erlendirme; teknik, tasarım ve düzenleme yönlerinden a a ıdaki hususlara göre hazırlanır:

...

ç) Teknik, tasarım ve düzenleme;

...

4) kinci yaprak ve devamında, ilkö retimin 1, 2 ve 3 üncü sınıflarına ait kitaplarda, yapra ın ön yüzünde Türk Bayra ı ile birlikte stiklal Mar ının ilk iki kıtası; yapra ın arka yüzünde Ö renci Andı; üçüncü yapra ın ön yüzünde Atatürk resmi ve resmin alt kısmında Mustafa Kemal Atatürk yazısı bulunur. çindekiler bölümü, ilgili sınıf için öngörülen puntoda olup be sayfayı geçmez.

5) İkö retimin 4, 5, 6, 7 ve 8 inci sınıflar ile ortaö retim ve yaygın e itim kitaplarında, ikinci yapra ın ön yüzünde Türk Bayra ı ile stiklal Mar ı; yapra ın arka yüzünde Atatürk'ün Gençli e Hitabesi, üçüncü yapra ın ön yüzünde, Atatürk resmi ile resmin alt kısmında Mustafa Kemal Atatürk yazısı bulunur. çindekiler, ilgili sınıf için ön görülen puntoda yazılır.

..." hükmü yer almı tir.

T.C.
DANI TAY
DAR DAVA DA RELER KURULU
Esas No : 2018/3533
Karar No : 2021/192

HUKUK DE ERLEND RME:

Vatandaşlık bağı temelinde yapılan "Türk" tanımına ilk olarak 1924 Anayasası'nda yer verilmiş olup, bu Anayasa'nın 88. maddesinin 1. fıkrasında, "Türkiye ahalisine din ve ırk farkı olmaksızın vatandaşlık itibarıyla (Türk) itlak olunur." denilmiş, söz konusu hüküm 1937 yılında yapılan değişiklikle "Türkiye'de din ve ırk ayırılmaksızın vatandaşlık bakımından herkese 'Türk' denir." şeklinde değiştirilmiştir. 1961 ve 1982 Anayasası'nda ise, "Türk Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türktür." hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu maddelerde yer alan "Türk" ibaresi Türkiye Cumhuriyetine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkesi ifade etmektedir.

"Milliyetçilik ilkesi" de, ilk olarak 1937 yılında yapılan değişiklikle 1924 Anayasası'na girmedi; 1961 Anayasası'nda bunun yerine, "milli devlet" ilkesi kullanılmış ve "Bağcı" kısmında Türk milliyetçiliğinin tanımı yapılarak, "Türk milliyetçiliğinin; bütün fertlerini, kaderde, kıvançta ve tasada ortak, bölünmez bir bütün halinde, millî değerler ve ülküler etrafında toplayan ve milletimizi dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip üyesi olarak milli birlik ruhu içinde daima yüceltmeyi amaç bilen bir milliyetçilik olduğu vurgulanmıştır.

1982 Anayasası'nın "Bağcı" kısmında Atatürk'ün milliyetçilik anlayışına yer verilerek, 2. paragrafında, Türk Milletinin, Dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip üyesi olduğu; 5. paragrafında, hiçbir faaliyetin Türk milli menfaatlerinin, Türk varlığını, Devleti ve ülkesiyle bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihi ve manevi değerlerinin, Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılapları ve medeniyetçiliğinin korumasında korunma göremeyeceği; 7. paragrafında ise, topluca Türk vatandaşlarının milli gurur ve iftiharlarında, milli sevinç ve kederlerde, milli varlığa karşı hak ve ödevlerde, nimet ve külfetlerde ve millet hayatının her türlü tecellisinde ortak olduğu, birbirinin hak ve hürriyetlerine kesin saygı, karılıklı güven, sevgi ve kardeşlik duygularıyla ve "Yurtta sulh, cihanda sulh" arzu ve inancı içinde, huzurlu bir hayat talebine hakları bulunduğuna belirtilmiştir. Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin Atatürk milliyetçiliğine bağlı bir Devlet olduğu, 3. maddesinde, Türkiye Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olduğu hükmüne yer verilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 18/02/1985 tarih ve E:1984/9, K:1985/4 sayılı kararında da belirtildiği üzere Atatürk milliyetçiliği, Türk Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkesi Türk sayan, ırk, dil ve din gibi düşüncelerle yapılacak her türlü ayırımı reddeden, birleştirici ve bütüncü bir anlayışı temsil etmektedir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda, Türk Milletinin bütün fertlerini, Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasa'da ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın bağcıdaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış

T.C.
DANI TAY
DAR DAVA DA RELER KURULU
Esas No : 2018/3533
Karar No : 2021/192

haline getirmi yurtta lar olarak yeti tirmek, Türk Milli E itiminin genel amacı olarak düzenlenmi , her türlü e itim ve ö retim faaliyetinin söz konusu amaç ve ilkeler çerçevesinde yapılması ve ö rencilere benimsetilmesi hususunda Milli E itim Bakanlığı na görev verilmi tir. Ancak, bu amaç ve ilkelerin ö rencilere kazandırılması sırasında kullanılacak e itim ve ö retim yöntemleri ve araçları yönünden anılan Kanun'da bir belirleme yapılmamı olup, e itim ve ö retim programlarını tasarlamak, uygulamak, güncellemek, ö retmen ve ö rencilerin e itim ve ö retim hizmetlerini yürütmek ve denetlemek, e itim sistemini yeniliklere açık, dinamik, ekonomik ve toplumsal geli imin gerekleriyle uyumlu biçimde güncel teknik ve modeller ı ında tasarlamak ve geli tirmek görev ve yetkisi bulunan davalı idareye takdir yetkisi tanınmı tır.

Takdir yetkisi, temel amacı faaliyetlerinde kamu yararını gerçekle tirmek olan idarenin belli bir konuda karar alıp almama yahut karar alma hususunda birden fazla seçenek arasında seçim yapma serbestisine sahip olması ekinde tanımlanmaktadır. Düzenleyici i lemlerde idareye düzenleme yapma yetkisi veren üst normlarda düzenlemenin içeri i itibarıyla belli bir sınır çizilmemesi durumunda, idarenin takdir yetkisi söz konusu olmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, kanun koyucunun düzenleme yapma konusunda takdir yetkisine sahip oldu u hallerde, yürürlü e konulan kanunların Anayasa'ya uygunluk denetimi kapsamında verdi i kararlarda, kanun koyucunun kendisine tanınan bu yetkiyi anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekti ini vurgulamaktadır. (Anayasa Mahkemesinin 07/04/2016 tarih ve E:2015/109, K:2016/28 sayılı kararı)

Kanun koyucunun sahip oldu u takdir yetkisinin denetiminde Anayasa Mahkemesince de benimsenen bu görü ün, takdir yetkisi kapsamında türev (ikincil) nitelikte düzenleme yapan idarenin tesis etti i düzenleyici i lemlerin yargısal denetiminde de kullanılacak ölçüt olarak nazara alınması mümkündür. Anayasa Mahkemesinin ortaya koydu u bu ölçütlere uygun olarak; Danı tay içtihatlarıyla da, idarenin yapaca ı i lem ve eylemlerin türünü, zamanını ve yöntemini belirlemede sahip oldu u takdir yetkisinin sınırsız olmadığı , yargı denetimine tabi oldu u; takdire dayalı idari i lemlerin yargı denetiminin; üst norm denetimi ve açık takdir hatası, ölçülülük, yetki sapması, kamu yararı, hizmet gerekleri gibi ölçütler çerçevesinde yapılması gerekti i kabul edilmi tir. Bununla birlikte, idarelerin birden çok seçenekten birisini tercihte takdir yetkisiyle donatıldıkları durumlarda, idari yargı mercilerinin idareyi bu seçeneklerden birisini tercihe zorlayacak ya da belirli bir yönde i lem veya eylem tesisine zorunlu kılacak biçimde yargı kararı vermeleri Anayasa ve yasa kurallarıyla ve dare Hukuku ilkeleriyle ba da mayacaktır.

Uyu mazlı a konu Ö renci Andi'nin ilk hali dönemin Milli E itim Bakanı tarafından hazırlanmı ve 1933 yılında uygulamaya konulmu tur. Daha sonra, 1972 ve 1997 yıllarında Ö renci Andi'nde bazı de i iklikler yapılmı , Milli E itim Bakanlığı İkö retim Kurumları

T.C.
DANI TAY
DAR DAVA DA RELER KURULU
Esas No : 2018/3533
Karar No : 2021/192

Yönetmeli i'nin "Ö renci Andı" ba lıklı 12. maddesinde, ilkokullarda ö rencilerin, her gün dersler ba lamadan önce ö retmenlerin gözetiminde topluca bu maddede belirtilen Ö renci Andı'nı söyleyece i, yabancı uyruklu ö rencilerin Ö renci Andı'nı söyleme zorunlulu u bulunmadı ı belirtilmi tir. Bu maddede belirtilen Ö renci Andı, "Türküm, do ruyum, çalı kanım, Ikem; küçüklerimi korumak, büyüklerimi saymak, yurdumu, milletimi özümden çok sevmektir. Ülküm; yükselmek, ileri gitmektir. Ey Büyük Atatürk! Açtı ın yolda, gösterdi in hedefe durmadan yürüyece ime ant içirim. Varlı ım Türk varlı ına arma an olsun. Ne mutlu Türküm diyene!" ekinde yeniden düzenlenmi ve en son 2013 yılında yapılan dava konusu Yönetmelik de i ikli iyle anılan madde yürürlükten kaldırılarak, And'ın ilkokullarda her gün dersler ba lamadan önce okutulması uygulamasına son verilmi tir.

Dava konusu Yönetmelik de i ikli i ile Ö renci Andı okutulması uygulamasından vazgeçilmi ise de; Milli E itim Bakanlı ı Ders Kitapları ve E itim Araçları Yönetmeli i'nin 8. maddesinin 1. fıkrasının (ç) bendinin (4) numaralı alt bendinde yer alan, ilkö retimin 1., 2. ve 3. sınıflarına ait kitaplarda ikinci yapra ın arka yüzünde Ö renci Andı'na yer verilmesinin zorunlu oldu u kuralı yürürlükte dir. Bu itibarla, Ö renci Andı e itim ve ö retim yöntemi ve materyali olarak kullanılmaya devam etmektedir.

Atatürkçülü e, Türklü e ve bazı ahlaki de erlere yer veren Ö renci Andı metninin Anayasa'da ve 1739 sayılı Kanun'da yer alan temel ilkelere uygun oldu u konusunda taraflar arasında bir çeki me bulunmamaktadır. Bu itibarla, uyu mazlık Ö renci Andı'nın içeri ine yönelik olmayıp; meri mevzuata göre hala e itim ve ö retim yöntemi ve materyali olarak kullanılmaya devam edilen Ö renci Andı'nın ilkokullarda her gün dersler ba lamadan önce topluca okutulup okutulmayaca ına ili kindir.

Davalı idarenin temyiz dilekçesinde; Türk Milli E itiminin 2005 yılından itibaren dünyadaki genel e ilimlere uygun olarak "yapılandırıcılık" adı verilen bir yakla ımı benimsedi i, bu yakla ımın, ö rencilere kazandırılacak özelliklerin onların aktif hale getirilmesi yoluyla kazandırılabilce ini, ö rencilerin bizzat ya antıları yoluyla ö renmelerinin gerçekleşmesi gere ini kabul etti i, bu yakla ımda, ö renmenin ödül veya ceza yoluyla de il, ya antı kazandırılarak gerçekleş tirilebilece i, ö rencilere bilgi aktarımı yerine, aktif bir e kilde ara tıraca ı ve gerekti inde uygun ya antılar kazanabilece i ortamları olu turmanın okulun görevi olarak kabul edildi i, yani ö rencinin ö rendiklerini zihninde yapılandırabilmesi ve kendisine mal edebilmesi gerekti i, modern e itimin hedefinin sembol ve ritüellerin peki tirilmesinin ötesinde anlam edinimi ve bu anlamın ya antıyla hayata geçirilerek tutum ve de ere dönü mesini sa lamak oldu u, Ö renci Andı'nda yer alan kavram ve de erlere, e itim ve ö retim faaliyetlerinin içerisinde yer verilmesinin daha anlamlı, kalıcı ve davranı a dönü türücü sonuçlar verece i, e itim ve ö retim metodolojisi yönünden yapılan de erlendirme neticesinde, ilkokullarda her gün dersler ba lamadan önce Ö renci Andı okutulması uygulamasının, söz konusu kavram ve de erlerin kazandırılmasına hizmet etmedi i sonucuna varılması üzerine kaldırıldı ı

T.C.
DANI TAY
DAR DAVA DA RELER KURULU
Esas No : 2018/3533
Karar No : 2021/192

belirtilmektedir.

Temyize konu Daire kararında, Ö renci Andı'nın kaldırılmasının sebebinin bilimsel olarak ortaya konulması gerekti i ve davalı idarece bunun ortaya konulamadı ı gerekçesine dayanılmı tır.

Özel veya teknik bilgiyi gerektiren hallerde idari i lemlerin bilimsel görü e dayanması veya dava sırasında bilirki i görü ü alınması gerekti ine yönelik Kurulumuzun kararları da bulunmaktadır. Bakılan uyu mazlı ın, Ö renci Andı metninin içeri inden veya Ö renci Andı metninin kaldırılmasından kaynaklanmadı ı; Ö renci Andı'nın ilkokullarda her gün dersler ba lamadan önce topluca okutulması uygulamasının kaldırılmasına yönelik oldu u, bu hususta da idarenin takdir yetkisinin bulundu u ve bu konuda idarenin yargı kararıyla önündeki seçeneklerden birini tercih etmeye zorlanmasının yerindelik denetimi anlamına gelece i sonucuna varılması sebebiyle Daire kararında belirtilen bilimsel görü yakla ımı yerinde bulunmamı tır.

Yukarıda yer alan açıklamalar birlikte de erlendirildi inde; Türk Milli E itiminin amaç ve ilkelerinin ö rencilere kazandırılması sırasında kullanılacak e itim ve ö retim yöntemlerini ve materyallerini belirleme hususunda takdir yetkisine sahip olan davalı idarece, söz konusu takdir yetkisinin, 2005 yılından itibaren Dünyadaki genel e ilimlere uygun olarak benimsenen yeni e itim ve ö retim yakla ımı dikkate alınarak, e itim ve ö retim materyali olarak kullanılmaya devam edilen Ö renci Andı'nın yalnızca derslerden önce her gün topluca okutulması uygulamasının kaldırılması yönünde kullanılmak suretiyle tesis edilen dava konusu düzenleyici i lemde hukuka aykırılık bulunmadı ı sonucuna varılmı tır.

Bu durumda, dava konusu düzenlemenin iptali yolundaki temyize konu Daire kararında hukuki isabet görülmemi tir.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;

1. Davalı idarenin temyiz isteminin kabulüne;
2. Dava konusu düzenlemenin yukarıda özetlenen gerekçeyle iptaline ili kin Danı tay Sekizinci Dairesinin temyize konu 24/04/2018 tarih ve E:2013/11441, K:2018/2317 sayılı kararının **BOZULMASINA**,
3. Yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın anılan Daireye gönderilmesine,
4. Kesin olarak, 04/02/2021 tarihinde oyçoklu u ile karar verildi.

T.C.
DANI TAY
DAR DAVA DA RELER KURULU
Esas No : 2018/3533
Karar No : 2021/192

T.C.
DANI TAY
DAR DAVA DA RELER KURULU
Esas No : 2018/3533
Karar No : 2021/192

KAR IOY

X- Dava, Milli E itim Bakanlı ı İkö retim Kurumları Yönetmeli i'nin "Ö renci Andı" ba lıklı 12. maddesini yürürlükten kaldıran ve 08/10/2013 tarihli ve 28789 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlü e giren "Millî E itim Bakanlı ı İkö retim Kurumları Yönetmeli inde De i iklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"ın 1. maddesinin iptali istemiyle açılmıştır.

dareler, normlar hiyerar isine aykırı olmayacak ekilde, hizmette etkinli in sa lanması için gerekli önlemleri almak, bu kapsamda mevzuat de i ikli i yapmak hususunda takdir yetkisine sahiptirler. Kamu hizmetlerinin hangi ko ullar altında ve nasıl yürütülece ini önceden saptamak her zaman mümkün olmadığı için, geli en durumlara uyum sa lamak ve ortaya çıkan ihtiyaçları kar ılayabilmek amacıyla düzenleyici i lemler üzerinde gerekli de i iklikleri yapmak hususunda idarelerin takdir yetkisi bulunmaktadır.

Ancak, idareye tanınan bu takdir yetkisinin, idarenin keyfi olarak hareket edebilece i anlamına gelmeyece i de açıktır. Zira, takdir yetkisi ile idareye; ancak, hukuk kuralları içinde hareket özgürlü ü tanınmı oldu undan, yasa koyucu tarafından idareye tanınan bu yetkinin ba ta kamu yararı olmak üzere hizmet gereklerine ve hukuk devleti ilkelerine uygun olarak kullanılması gerekmektedir.

Nitekim, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda "iptal davaları"; "dari i lemler hakkında yetki, ekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan" davalar olarak tanımlanmı tır. Bu tanım bir yönüyle idari i lemlerde bulunan ögeleri ortaya koymakta ve idari i lemler arasında ayırım yapmaksızın idari yargının denetim alanını çizmektedir.

Yine aynı Kanun'un 2. maddesinin 2. fıkrası ve Anayasa'nın 125. maddesinin 4. fıkrası, yargı yetkisinin idari eylem ve i lemlerin hukuka uygunlu unun denetimi ile sınırlı oldu unu, idari mahkemelerin yerindelik denetimi yapamayacaklarını kurala ba lamaktadır. Bu düzenlemeler arasında bir çeli ki bulunmamakta olup, bir iptal davası açıldı ında, mahkeme dava konusu olan idari i lemi tüm ögeleri ile inceleyerek, davaya konu olan idari i lem yerindelik alanı içinde kalıyor ve i lemde açık hata yok ise, idare ölçülülük ilkesine uygun davranmı olaca ından yerindelik alanına girmeyecek ve denetim yapmayacaktır. Ancak bu i lemde de inilen ögelerden herhangi birinde hukuka aykırılık saptanırsa yargısal denetimi sürdürecektir. Bu durum ise ancak i lemin ögeleri üzerinde yapılacak incelemelerle ortaya çıkarılabilir.

Bu ba lamda, dava konusu i lemde; yetki, ekil ve konu ögeleri yönlerinden hukuka aykırılık bulunmamakta ise de, sebep ve amaç ögeleri yönünden ayrıca incelenmesi gerekmektedir.

Her ne kadar, davalı idare tarafından 26/07/2014 tarih ve 29072 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Millî E itim Bakanlı ı Okul Öncesi E itim ve İkö retim Kurumları

T.C.
DANI TAY
DAR DAVA DA RELER KURULU
Esas No : 2018/3533
Karar No : 2021/192

Yönetmeli i'nin 95. maddesi ile dava konusu "Milli E itim Bakanlığı ı İkö retim Kurumları Yönetmeli i'nin yürürlükten kaldırılmı olması nedeniyle davanın konusuz kaldı ı ileri sürülmekte ise de, iptal davasının amacı, hukuka aykırı idari i lemin uygulamadan kaldırılması, geçersiz kılınması ve i lemin hukuksal geçerlili ine son verilmesidir. Burada sa lanmak istenen, hukuk düzeninde hukuka aykırı i lemlerin bulunmamasını sa layarak, hukuk devletinin korunmasıdır. dare Hukuku ilkelerine göre, iptal kararları, iptali istenilen i lemi, tesis edildi i tarih itibarıyla ortadan kaldırarak, i lemin tesisinden önceki hukuki durumun geri gelmesini sa lar.

Bir idari i lemin hukuki irdelemesi yapıldı ında, tespit edilen duruma göre dava konusu i lemin iptali ya da davanın reddi yolunda hüküm kurulması gerekmektedir.

Bir yönetmelik kuralına dava açıldıktan sonra, idarenin yukarıda da de inildi i gibi yeni yönetmelik çıkarma konusunda yetkisi bulundu u açık olmakla birlikte, bu durum, idari yargı yerinin yargısal incelemesinde bulunan yönetmelik kuralı hakkında, hukuka uygun olup olmadığı yönünden bir de erlendirme yapılip sonuca varılmasına hukuken engel de ildir. Aksi halde, idare bu ekilde yeni yönetmelik yürürlü e koyarak, mevcut yönetmeli in yargı denetimine tabi tutulmasından muaf kılınmasına neden olacaktır. Ayrıca, davacılar eklen de i tirilen her düzenlemeye kar ı dava açmak zorunda bırakılarak, hak arama özgürlü ünün kullanılması da zorla tırılacaktır.

Bu durumda, yeni yönetmelikte de "Ö renci Andı"na yer verilmemi olması, dolayısıyla davacının hukuka aykırılık iddiasının devam etti i hususunda duraksama bulunmaması nedeniyle, davalı idarenin davanın konusuz kaldı ı yolundaki iddiasına itibar edilmeyerek uyu mazlı ın esası incelenmi tir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Ba langıç" kısmında; Türk Vatanı ve Milletinin ebedi varlı ını ve Yüce Türk Devletinin bölünmez bütünlü ünü belirleyen bu Anayasanın, Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu, ölümsüz önder ve e siz kahraman Atatürk'ün belirledi i milliyetçilik anlayı ı ve onun inkılâp ve ilkeleri do rultusunda; ...Türk Milleti tarafından demokrasiye â ık Türk evlatlarının vatan ve millet sevgisine emanet ve tevdi olunaca ı; "E itim ve ö retim hakkı ve ödevi" ba lı ını ta ıyan 42. maddesinin 3. fıkrasında; e itim ve ö retimin, Atatürk ilkeleri ve inkılâpları do rultusunda, ça da bilim ve e itim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılaca ı; bu esaslara aykırı e itim ve ö retim yerlerinin açılmayaca ı kurala ba lanmı tır.

Öte yandan, dava konusu Yönetmeli in dayana ı 1739 sayılı Milli E itim Temel Kanunu'nun "Genel amaçlar" ba lıklı 2. maddesinin 1. fıkrasında; Türk Milletinin bütün fertlerini, "Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçili ine ba lı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani ve manevi ve kültürel de erlerini benimseyen, koruyan ve geli tiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalı an, insan haklarına ve Anayasanın ba langıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine kar ı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları

T.C.

DANI TAY

DAR DAVA DA RELER KURULU

Esas No : 2018/3533

Karar No : 2021/192

davranı haline getirmi yurtta lar olarak yeti tirmek" Türk Milli E itiminin genel amaçları arasında sayılmış , aynı Kanun'un "Atatürk nkılap ve lkeleri ve Atatürk Milliyetçili i" ba lıklı 10. maddesinde ise, "E itim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü e itim faaliyetlerinde Atatürk nkılap ve lkeleri ve Anayasada ifadesini bulmu olan Atatürk milliyetçili i temel olarak alınır. Milli ahlak ve milli kültürün bozulup yozlaşma madan kendimize has ekli ile evrensel kültür içinde korunup geli tirilmesine ve ö retilmesine önem verilir." hükmü yer almı tır.

Milli E itim Bakanlığı İköretim Kurumları Yönetmeli i'nin, dava konusu Yönetmelikle yürürlükten kaldırılan "Ö renci Andı" ba lıklı 12. maddesinde, ilköretim okullarında ö rencilerin, her gün dersler ba lamadan önce ö retmenlerin gözetiminde topluca ö renci andını söyleyecekleri belirtilmi , aynı maddede Ö renci Andı;

"Türküm, do ruyum, çalı kanım.

İkem; küçüklerimi korumak, büyüklerimi saymak, yurdumu, milletimi özümden çok sevmektir.

Ülküm; yükselmek, ileri gitmektir.

Ey Büyük Atatürk! Açtı ın yolda, gösterdi in hedefe durmadan yürüyece ime ant içerim.

Varlı ım Türk varlı ına arma an olsun.

Ne mutlu Türk'üm diyene!"

olarak belirlenmi tir.

Andımız adlı metni yürürlükten kaldıran dava konusu Yönetmelik de i ikli inden önceki fiili ve hukuki duruma bakıldı nda; bu konudaki ilk düzenlemenin 10/05/1933 tarih ve 101 sayılı Milli Talim ve Terbiye Heyeti Kararı ile uygulamaya konuldu u, And'ın uygulanmasını teminen 18/05/1933 tarih ve 1749/42 sayılı Genelge'nin yayımlandı ı, bu Genelge üzerinde 1972, 1997 ve 2012 tarihlerinde de i iklikler yapıldı ı, ayrıca, dayana ını 1739 sayılı Milli E itim Temel Kanunu'ndan alan ve 07/08/1992 tarih ve 21303 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli E itim Bakanlığı İköretim Kurumları Yönetmeli i'nin 10. maddesinde, Ö renci Andı'na yer verilerek Ö renci Andı'nın ilköretim kurumlarının ilk be sınıfında her gün derslere ba lamadan önce bahçede veya dersanelerde ö renciler tarafından söylenece i ifade edilmi , bu Yönetmeli i yürürlükten kaldıran 27/08/2003 tarih ve 25212 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan yeni İköretim Kurumları Yönetmeli i'nin 12. maddesinde de bazı de i ikliklerle aynı metin korunmu , son yönetmelik de i ikli i ile kaldırılan metin ile tamamen aynı olmamakla birlikte özü itibariyle benzer nitelikte olan ö renci andı metni uzun yıllardır okullarda okutulmu tur.

Ö renci Andı'nın kaldırılması istemiyle daha önce yapılan bir ba vurunun reddi üzerine açılan ve Danı tay Sekizinci Dairesinin E:2009/6514 sayılı esasına kaydedilen dava dosyasına davalı Milli E itim Bakanlığı nca sunulan savunmada; "... Ö renci Andında yer

T.C.
DANI TAY
DAR DAVA DA RELER KURULU
Esas No : 2018/3533
Karar No : 2021/192

alan ifadeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına aykırılık ta ımamaktadır. Ö renci andındaki 'Ülküm; yükselmek, ileri gitmektir. Ey büyük Atatürk! Açtı ın yolda, gösterdi in hedefe durmadan yürüyece ime ant içerim.' ifadeleri, Anayasanın 2'nci maddesi ile do rudan ba lantılı ve ili kilidir.

Anayasa'nın 2'nci maddesinde belirtildi i üzere 'Türkiye Cumhuriyeti'nin insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçili ine ba lı... bir hukuk devleti oldu u' belirtilmektedir.

Anayasa'da yer alan ve ö renci andında geçen ifadede Atatürk milliyetçili inin ırk ayrımcılı ını gözeten bir söylem de il, ülke sınırları içinde ya ayan tüm insanları kapsayan birle tirici bir milliyetçilik anlayı ı oldu u a ikârdır.

Zira, Anayasa'nın 5'nci maddesinde yer alan 'Türk milletinin ba ımsızlı ını ve bütünlü ünü' ifadesinde ve 'ki ilerin ve toplumun, refah, huzur ve mutlulu unu sa lamak' ifadelerinde kastedilen yalnızca Türk ırkına mensup insanları de il, Türkiye Cumhuriyeti içinde ya ayan tüm halkımızdır.

...

Bu ba lamda, davacının ö renci andıyla ili kili olarak ortaya attı ı, 'Ö renci andı ırkçı, ayrılıkçı, bir ırkı üstün gören, yücelten ifadeler ta ımaktadır.' vb. beyanları do ru de ildir. ddi edildi i gibi ö renci andı, ırk, renk, cinsiyet, dil, siyasal ya da ba ka dü ünceler, ulusal, etnik ve sosyal köken, mülkiyet, sakatlık, do u ve di er statüler temelinde hiçbir ayırım gözetmemektedir.

...

Ö renci andı bir bütün olarak de erlendirilmelidir. Ö renci andında geçen bazı kelimeler ve ifadelerin tek tek alınmasıyla bunların üzerinden çıkarımda bulunmak, anlam çıkarmak ö renci andının ruhuna uymamaktadır. Zira ö renci andında geçen kelimelerin ayrımcılıktan, ırkçılıktan, dü ünçe özgürlü ü vb yönleri kısıtlamaktan uzak oldu u a ikârdır. Ö renci andında yer alan ana temaların daha çok çalı kanlık, do ruluk, dürüstlük, erdemlilik, saygı, sevgi gibi insani evrensel de erlere atıfta bulundu u açıktır.

Ö rencilerimize evrensel de erleri benimsetmeyi, Atatürkçülü e ba lılı ı, ülkesini sevmeyi, çalı kan ve dürüst olmayı, küçüklerini koruyucu, büyüklerine saygılı olmayı, her alanda yükselmeyi ve ileri gitmeyi özendiren ö renci andının gelece imizin teminatı olan çocuklarımıza okutulmasının ayrımcılık, ırkçılık, e itsizlikle bir ilgisinin oldu u söylenemez.

...

Bu açılardan bakıldı ında tanımda örnek verilen ve Atatürk'ün sözü olan "Ne Mutlu Türk'üm diyene" ifadesi, ö renci andında aynen yer almı tır. Bu yönüyle ö rencilerin her sabah söyledikleri ö renci andında yer alan 'Ne Mutlu Türk'üm diyene' ifadesi ve buna benzer ifadeler, Türk ırkından ba ka ırkları yok sayan, bir ırkı yüceltmeye yarayan ırk ayrımcılı ına dayalı söylemler de il, tam tersine ülkede ya ayan herkesi e it oranda kapsayan, ülkede ya ayanların hepsinin mutlulu unu amaçlayan ifadelerdir.

T.C.
DANI TAY
DAR DAVA DA RELER KURULU
Esas No : 2018/3533
Karar No : 2021/192

...

Ö renciler anttaki "Ey Büyük Atatürk! Açtı ın yolda, gösterdi in hedefe durmadan yürüyece ime ant içerim." ifadelerini okuyarak Atatürk'ün ahsında de il Atatürk'ün gösterdi i hedeflere ula mak için kendilerine ant içmektedirler. Atatürk'ün açtı ı yol ve gösterdi i hedef, ça da uygarlık seviyesine ula ma, medeniyet, ilerleme, geli me yoludur. Her toplumun dile i olan ilerlemek ve yükselmek, ideolojik bir kalıp beyan de il, evrensel bir ülküdür amaçtır.

Burada asıl, ça da uygarlık seviyesine ula mayı, ilerlemeyi ideolojik bir beyan olarak gören davacının, konuya yakla ımının ideolojik oldu u açıktır. Oysa Ö renci Andımızın ilkö retim okullarımızda söylenmesi ile ö rencilerimizin Türk Milli E itimin Genel Amaçları arasında yer alan iyi bir yurtta olarak yeti melerini sa lamak, dürüstlük ve çalı manın yüceli ini, kar ılıklı sevgi ve saygı ile evrensel de erleri ve insan haklarına saygılı olmayı ö renmek, vatan ve ulus sevgisini kazandırmak amaçlanmaktadır..." ekinde açıklamalarda bulunularak, Ö renci Andı'nın niçin kaldırılmaması gerekti i belirtilmi tir.

Anılan dava, Danı tay Sekizinci Dairesinin 18/02/2011 tarih ve E:2009/6614, K:2011/982 sayılı kararı ile reddedilmi , davacının temyiz istemi ise Danı tay dari Dava Daireleri Kurulunun 04/11/2014 tarih ve E:2011/160, K:2014/3436 sayılı kararıyla reddedilmi tir.

Dolayısıyla 2009 yılında Ö renci Andı'nın kaldırılması istemiyle açılan dava, Milli E itim Bakanlı ının davalı olarak verdi i savunma ile dosyadaki di er bilgi ve belgeler de erlendirilmek suretiyle reddedilmi , aradan 3-4 yıl gibi bir süre geçtikten sonra davalı Milli E itim Bakanlı ınca bu davaya verilen savunmada ise, özetle; Ö renci Andı'nın ilkokullardan kaldırılmasının uzun süredir tartı ılmakta olan bir konu oldu u, And'ın pedagojik olarak bu ya grubundaki ö rencilere uygun olmadı ı, Ö renci Andı'na benzer yeminlerin demokratik yönetim biçimlerinde söz konusu olamayaca ının e itim camiasında da kabul gördü ü, bu tartı malardan hareketle devlet yönetiminin her kademesinde hayata geçirilmekte olan demokratikle me reformlarının bir parçası olarak Ö renci Andı'nın kaldırıldı ı ifade edilerek Ö renci Andı'nın içeri ine gönderme yapılmaktadır. Ayrıca "Ö renci Andı"nın metninde yer alan "Türküm", "Türk" vb sözcüklerin etnik bir kavram olarak kullanıldı ı iddiasıyla tartı malara neden oldu u bilinmektedir.

Bu ba lamda, 1933 yılından beri okullarda okutulan Ö renci Andı'nın içeri i bir bütün olarak de erlendirildi inde; öncelikle Ö renci Andı'nda yer alan "Türk" sözcü ünü andın yazıldı ı tarihte yürürlükte olan hukuk kurallarına göre yorumlamak gerekir. O tarihte yürürlükte olan 1924 tarihli Anayasa'nın 88. maddesinde; "Türkiye ahalisine din ve ırk farkı olmaksızın vatanda lık itibariyle (Türk) itlak olunur." ekinde düzenleme yer almaktadır. Bu Anayasa hükmüne göre "Türk" sözcü ünün herhangi bir etnik kimli e gönderme yapmadı ı, ayrımcılı ı de il bütünle meyi, birle meyi öngördü ü, devletle arasında vatanda lık ba ı

T.C.
DANI TAY
DAR DAVA DA RELER KURULU
Esas No : 2018/3533
Karar No : 2021/192

olan herkesi kucakladı ı görülmektedir.

Nitekim hâlen yürürlükte olan Anayasa'nın 10. maddesinde de, herkesin dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi dü ünçe, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde e it oldu u düzenlemesi yer almı , 66. maddesinde ise 1924 tarihli Anayasa'nın 88. maddesinde oldu u gibi "Türk devletine vatandaşlık ba ı ile ba lı olan herkes Türktür" hükmüne yer verilmi tir.

Görüldü ü üzere, her iki anayasada da belirtilen "Türk" tanımı ile; bir ırkın de il, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde ya ayan dili, ırkı, rengi, cinsiyeti, siyasi dü ünçesi, felsefi inancı, dini, mezhebi ne olursa olsun tüm vatandaşları kapsayan bir milletin ortak adının ifade edildi i üphesizdir.

Ö renci Andı'nda yer alan di er ifadelere bakıldı ında da; genç nesillerin yurtta lık ve millet olabilme bilincini arttıran, ülkesine, anayasal vatandaşlık temelinde aidiyetini güçlendiren , milli birlik ve beraberli i a ılayan, ö rencilerde de er olu umuna olumlu yönde katkı sa layan çalı kanlık, do ruluk, dürüstlük, erdemlilik, saygı ve sevgi gibi evrensel de erleri benimsetmeye yönelik, vatana ve millete ba lılı ı ve sevgiyi artıran ifadeler içerdi i görülmektedir.

Bakılan uyu mazlıkta ise; uzun yıllardır uygulanan ve toplumumuz tarafından benimsenen, genç nesillerin ülkesine anayasal vatandaşlık temelinde aidiyetini güçlendiren ve ö rencilerde de er olu umuna olumlu yönde katkı sunan, Ö renci Andı'nın kaldırılmasını gerektirecek idarece bu konuda yapılmı , e itim biliminin gerekleri ile pedagojik formasyon ilkeleri bakımından de erlendirmeleri içeren herhangi bir ara tırma, inceleme ve somut bir tespit dava dosyasına sunulmamı tir.

Her ne kadar, Kurulumuzun kararında takdir yetkisine dayalı olarak tesis edilen i lemlerde bilimsel görü e ba vurulamayaca ı belirtilerek Daire kararının bu yöndeki gerekçesi ele tirilmekte ise de, Dairece ve tarafımızdan bu de erlendirmenin yapılmasının nedeni, yukarıda da de inildi i gibi davalı idarenin savunmasındaki "...Ö renci Andı'nın ilkokullardan kaldırılmasının uzun süredir tartı lımakta olan bir konu oldu u, andın pedagojik olarak bu ya grubundaki ö rencilere uygun olmadığı ..." yolundaki ifadedir. Bu durumun tespiti ise ancak bilimsel bir de erlendirmeyle mümkün olacaktır.

Di er taraftan, davalı idarenin savunma dilekçesinde belirtti i Ö renci Andı'nın uygulanma zaman, yer ve ekline yönelik hususlar ise; Ö renci Andı'nın özüne ili kin olmayıp icra edili ekline yönelik olup, bu durumun idarece her zaman düzenlenebilece i, kapalı veya açık, uygun zaman ve mekanlarda andın ö rencilere okutulabilece i açıktır.

Bu durumda, Anayasa'mızın ba langıç kısmında ve 1739 sayılı Milli E itim Temel Kanunu'nda belirtilen ilkeler do rultusunda; Türk devletini ve milletini ebediyete kadar ya atacak, ça da uygarlı ın orta ı ve öncüsü yapacak, toplumun ve ki ilerin refah, huzur ve mutlu unu sa layacak, yeni nesillerin yeti tirilmesi için milli e itim sistemimizin temel amaçlarını gerçekle tirmesini içeri i itibariyle sa lamaya yardımcı olabilecek nitelikteki

T.C.
DANI TAY
DAR DAVA DA RELER KURULU
Esas No : 2018/3533
Karar No : 2021/192

Ö renci Andı'nın, hukuksal gerekçeleri davalı idarece ortaya konulmaksızın kaldırılmasında, sebep ve amaç ö geleri yönünden hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

Ö te yandan, Kurulumuz kararındaki "...2005 yılından itibaren Dünyadaki genel e ilimlere uygun olarak benimsenen yeni e itim ve ö retim yakla ımı dikkate alınarak... Ö renci Andı'nın yalnızca derslerden önce her gün topluca okutulması uygulamasının kaldırılması..." yönündeki düzenleyici i lemde hukuka aykırılık bulunmadı ı yolundaki gerekçenin, dosyadaki bilgi ve belgeler kar ısında uyu mazlıkla bir ilgisi bulunmadı ı gibi, 2005 yılında ortaya çıkan yeni e itim ve ö retim yakla ımının da hukuksal ve bilimsel bir temeli bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, Danı tay Sekizinci Dairesinin temyize konu kararının onanması gerekti i oyuyla, karara katılmıyoruz.